

Beslutningsforslag nr. B 85. Fremsat den 24. marts 1994 af Hanne Thanning Jacobsen (SF), Pernille Frahm (SF) og Gade (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om socialt udviklingsarbejde m.v.

Folketinget opfordrer regeringen til at tage følgende initiativer for udvikling af det sociale arbejde:

1. Der indføres lovmæssig mulighed for, at staten kan yde flerårige driftstilskud på mere end 50 pct. af driften til metodeudviklende og grænsedragende institutioner, der arbejder med særligt pressede og udstødte grupper.
2. Der indføres en bestemmelse i bistandsloven om, at kommunerne med 50 pct. statsrefusion kan anvende en nærmere fastsat procentdel af forudgående års samlede udgifter vedrørende lovens §§ 37, 43 og 66a til udviklingsarbejde.
3. Der indføres en bestemmelse i bistandsloven om, at amterne med 50 pct. statsrefusion kan anvende en nærmere fastsat procentdel af forudgående års samlede udgifter på kap. 17-området til udviklingsarbejde.
4. På Socialministeriets budget på finansloven afsættes årligt særlige udviklingsmidler til fremme af omstilling og udvikling af nye metoder i socialt arbejde.
5. Der oprettes et socialt udviklingsråd med følgende opgaver:
 - at formulere overordnede oplæg vedrørende udviklingsarbejde,
 - at forestå anvendelsen af Socialministeriets udviklingsmidler,
 - at rådgive socialministeren i forhold til særligt truede grupper og
 - at følge den socialpolitiske debat og oplysningskampagner om socialpolitiske spørgsmål.
6. Under det sociale udviklingsråd videreføres formidlingscentre som regionale udviklingscentre med henblik på at fremme socialt udviklingsarbejde gennem erfaringsopsamling og formidling fra de amtskommunale og kommunale udviklingsprojekter samt på at formidle samarbejde mellem offentlige myndigheder, private foreninger, lokalt erhvervsliv og uddannelses- og forskningsinstitutioner m.v.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

»Det er bedre at give folk ressourcer frem for at skabe afhængighed« er én af målsætningerne for forslagsstillernes socialpolitik. Derfor ønsker forslagsstillerne at fremme mulighederne for forebyggende og lokale aktiviteter gennem rammemuligheder for udviklingsarbejde.

Udviklingsarbejde i den sociale sektor har ikke haft særlig høj prioritet gennem mange år. Der har som nedenfor nævnt været afsat en del puljemidler til forsøg og udvikling, men der har ikke været en koordinering eller målrettet indsats på selve udviklingsarbejdet. Det er stadig sådan, at der næsten ikke forekommer praksisforskning i socialt arbejde.

Selv om der navnlig siden 1980 har været en lang række forsøg og udviklingspuljer, f.eks. SUM-programmet, 15-M-psykiatripuljen og storbypuljen (50-M), og der dermed er taget et stort udviklingskridt fremad, så er der stadig lang vej til, at f.eks. fællesskab, sammenhæng i hverdagen og forandring i forhold til samfundets udvikling er en naturlig del af det sociale arbejde.

En lang række udviklingsprojekter m.v. har vist, at sociale problemer ikke kun løses gennem institutionalisering eller forskellige former for økonomiske ydelser, selv om anstændige levevilkår er en forudsætning for, at udsatte grupper kan ændre på deres livsbetingelser.

Mennesker har behov for at opleve sig som en del af et fællesskab, har behov for at kunne præge deres egen tilværelse og for at kunne udnytte deres ressourcer og muligheder. Uden sociale fællesskaber og muligheder opstår isolation, ensomhed, aggression og ansvarsløshed.

De hidtil indvundne erfaringer fra forsøgs- og udviklingsarbejde viser, at udvikling i det sociale arbejde bedst sker lokalt i projekter, som er udviklet ud fra konkrete og lokale problemer.

Bagsiden ved den måde, som udviklingsarbejdet hidtil er sket på, er, at det er foregået i sæt, i temarunder og inden for puljerammer. Ofte har private orga-

nisationer eller kommuner måttet formulere deres udviklingsprojekter efter de udmeldinger, som de aktuelle puljer har haft.

I Socialministeriets regi eksisterer i dag et bredt udbud af puljemidler, hvoraf de mest kendte er Aktivpuljen på 25 mio., PUF-puljen på 70 mio., Storbypuljen på 70 mio., 15-M-psykiatripuljen på 15 mio. og tipsmidlerne på omkring 20 mio. kr. Hertil kommer, at der under de sidste satsforhandlinger blev afsat 34,3 mio. kr. i 7 forskellige puljer, hvilket fremgår af aftalen om anvendelsen af satsreguleringspuljen for 1994. Endelig er der til Byudvalgets arbejde afsat ca. 120 mio. kr. årligt. Det er således ca. 350 mio. kr., Socialministeriet efter forskellige kriterier for anvendelse af puljerne kan disponere over.

Kommuner og amter har på forskellig måde flere gange påpeget, at det er svært for dem at styre udviklingen lokalt, når Socialministeriet gennem puljemidler sætter initiativer i gang i kommunerne, som måske ikke er i overensstemmelse med kommunens planlægning.

En række frivillige og private organisationer har påpeget, at der er behov for puljemidler til at sætte udviklingsarbejde i gang inden for områder, som kommuner og amter ikke ser som aktuelle problemer.

I dette spændingsfelt er det vigtigt at give mulighed for at etablere et samarbejde.

På folkeoplysningsområdet er der positive erfaringer for udviklingsarbejde med de såkaldte § 4-midler. På det sociale område kan f.eks. de lokale sociale brugerråd være vejledende for anvendelsen af udviklingsmidlerne.

Det videre perspektiv i udviklingsarbejdet kan ske dels gennem inspiration fra udviklingscentrene og dels gennem erfaringsopsamling og erfaringsformidling tilrettelagt af disse centre.

Beslutningsforslaget er en delvis genfremsættelse af et i folketingsåret 1990-91 (2. samling) fremsat forslag til folketingsbeslutning om socialt projektarbejde (B 80), se Folketingstidende 1990-91, 2. samling, forhandlingerne sp. 6098 og 6669 og tillæg A sp. 6455.

Beslutningsforslagets økonomiske konsekvenser

Beslutningsforslaget er udgiftsneutralt.

Bemærkninger til de enkelte punkter

ad 1

Mange foreninger og institutioner, som driver socialt arbejde for særligt udsatte grupper, er afhængige af driftstilskud, som de modtager over de eksisterende puljer. De fleste af disse foreninger/institutioner lever i stor uvished om deres fremtid, fordi de kun modtager bevillinger fra puljemidlerne fra år til år og ofte med så kort varsel, at de ikke kan overholde retlige opsigelsesvarsler m.v., hvis de ikke modtager en bevilling efter ansøgning. For mange foreninger/institutioner ophører puljebestemmelserne efter tre år. Det er oplyst over for foreningerne/institutionerne, at såfremt de skal have statslige puljemidler på mere end 50 pct. af driften i mere end tre år, skal institutionen optages på finansloven. Der er således flere grænseflyttende initiativer, som har måttet lukke, ikke på baggrund af en vurdering af deres aktivitet, men på grund af nogle bureaukratiske regler. Evalueringen af sådanne projekter er vigtig, ligesom det er vigtigt at evaluere alt socialt arbejde – med henblik på at undlade at støtte aktiviteter, som har dårlig kvalitet, eller som ikke arbejder efter de målsætninger, der ydes tilskud efter.

ad 2 og 3

Beslutningsforslaget indebærer, at de nuværende statslige puljemidler overføres til lokal administration, men med et folkeligt element fra de lokale sociale forbrugerråd. På amtsligt plan må der tages initiativ til et samarbejdsorgan mellem de forskellige bruger- og patientråd, som eksisterer i tilknytning til amtets institutioner. Midlerne til socialt udviklingsarbejde afsættes lokalt med den nævnte procentdel ud fra sidste års forbrug inden for de nævnte lovområder. Udviklingsmidlerne afholdes som en bistandslovsudgift med 50 pct. statsrefusion, som skal svare til ca. 75 pct. af de centrale puljemidler (ca. 260 mio. kr.).

Socialministeren og Det Sociale Udviklingsråd skal gennem sin virksomhed inspirere kommuner og amter til at anvende udviklingsmidlerne til løsning af aktuelle samfundsproblemer. Dette kan ske gennem oplysningsvirksomhed samt indhentelse af kommunernes planer for udviklingsarbejde.

ad 4

Der afsættes 100 mio. kr. til en statslig udviklingspulje, som især skal sigte på udviklingsarbejde over for særlige grupper, som enten er karakteriseret ved at være for små til, at enkeltkommuner eller amter iværksætter udviklingsarbejde, eller er grupper, som synes uden for politisk interesse i lokalområderne. Af den statslige pulje anvendes også midler til praksisforskning, evaluering og formidling af såvel stats-, amts- og kommunale projekter samt til foreninger/institutioner, som modtager driftstilskud.

ad 5

Formålet med det sociale udviklingsråd er at styrke udviklingsarbejdet inden for den sociale sektor og at blive en samarbejdspartner for såvel amter og kommuner som for arbejdsmarkedet og erhvervslivet.

Udviklingsrådet skal være vejledende for socialministeren i spørgsmål om tildelingskriterier af driftsmidler, tildeling af udviklingsmidler samt ved påpejning af særlige socialpolitiske initiativområder. Udviklingsrådet kan afholde konferencer og seminarer med henblik på at rejse debat om socialt udviklingsarbejde.

Udviklingsrådet skal sammensættes af personer, som har praktisk baggrund og erfaring i socialt udviklingsarbejde. Der skal ud over at være en ligelig deling mellem mænd og kvinder også være en ligelig fordeling af ledelsesmedarbejdere og medarbejdere, som har deres baggrund i daglig praksis. Det forudsættes, at medlemmerne også har beskæftiget sig teoretisk med socialt arbejde.

Udviklingsrådet bør bestå af 15-20 medlemmer og sammensættes af socialministeren efter indstilling fra diverse relevante organisationer og foreninger.

Udviklingsrådet samarbejder med udviklingscentre og afholder mindst ét årligt møde med udviklingskonsulenterne.

ad 6

Der oprettes et antal udviklingscentre til støtte for det lokale udviklingsarbejde med det formål at inspirere til og initiere grænseflyttende socialt udviklingsarbejde.

Udviklingscentre erstatter de nuværende formidlingscentre. Udviklingscentre kan udføre evalueringsarbejde og drive praksisforskning, men hovedformålet er at samarbejde med amter, kommuner og frivillige organisationer i udviklingsarbejde. Dette kan ske gennem:

– at etablere netværk mellem udviklingsmiljøer,

- at være bindeled mellem forskellige sektorer,
- at inspirere til projekter og medvirke til udformning af projektbeskrivelse m.v.,
- at formidle viden »fra nedenu og op« og omvendt at medvirke til evaluering af udviklingsarbejdet og beskrive dets praksisbetydning,
- at udvikle undervisningsmateriale,
- at afholde konferencer, temadage m.v. om udviklingstendenser og
- at indsamle erfaringer og formidle dem til såvel kommuner, brugere som socialarbejdere bredt.

Udviklingscentre etableres som selvejende institutioner med bestyrelser, hvori der bør være repræsentation fra amter, kommuner, erhvervsliv, fagbevægelse, boligsektoren og fra brugerkredse. Udviklingscentre, som kan dække flere amter, skal have en størrelse, som dels svarer til det lokale områdes befolkning og problemsammensætning, dels giver

mulighed for at etablere et fagligt miljø. Udviklingscentre bør have tilknytning til sociale udviklingsmiljøer på f.eks. uddannelsesinstitutioner.

Finansieringen sker på baggrund af erfaringerne med formidlingscentre med rammebevillinger, som giver de enkelte centre mulighed for lokalt afhængige dispositioner.

Centrenes opgaver skal bl.a. være:

- at formulere overordnede oplæg vedrørende udviklingsarbejde,
- at foreslå anvendelse af Socialministeriets udviklingsmidler,
- at vejlede socialministeren i sociale udviklings spørgsmål i forhold til særligt truede grupper og
- at følge den socialpolitiske udvikling og tage initiativ til debat eller oplysningskampagner om sociale spørgsmål.